

2006-11-25

Tre nya forskningsrapporter om spel om pengar och spelproblem

En omfattande studie av effekterna av etableringen av statliga kasinon i Sverige har nu avslutats med tre nya rapporter från Centrum för forskning om alkohol och drogvanor (SoRAD) vid Stockholms universitet. Analyserna baseras på intervjuundersökningar gjorda 2001, 2002 och 2004 i Malmö, Sundsvall och Karlstad och har genomförts med ekonomiskt stöd från Statens folkhälsoinstitut.

Den första rapporten (forskningsrapport nr 32) är en slutrapport från projektets kartläggning av hur kasinoetableringen i Sundsvall och Malmö har påverkat bla invånarnas spelvanor och förekomsten av spelberoende på orterna. Den andra rapporten (forskningsrapport nr 34) är en specialstudie av datamaterialet ovan där de individer som kategoriserats som spelproblematiker analyseras över tid och där vissa möjliga förklaringar till spelberoende lyfts fram. Den tredje rapporten (forskningsrapport nr 33) är en litteraturgenomgång av forskning om spelande och kriminalitet.

A. Huvudresultat från rapporten om kasinoetableringen i Sundsvall och Malmö.

1. Omkring 65 procent av invånarna i Malmö och Sundsvall var positiva till att få ett kasino före etableringen 2001 och denna andel förändrades inte varken ett eller tre år efter etableringen.
2. Positiva effekter på den lokala ekonomin men också negativa sociala effekter förväntades av många i Sundsvall inför etableringen men klart färre upplevde att sådana inträffat åren efter. I Malmö hade färre personer några förväntningar om effekter överhuvudtaget än i Sundsvall. I Malmö var det också något fler som upplevde att kasinoetableringen hade negativa sociala effekter jämfört med hur många som förväntat sig sådana effekter.
3. Spelandet har ökat i båda undersökningsområdena och resultaten pekar mot att restaurangkasinospel inte har förlorat spelare/ande till kasinot utan snarare fått en ökning till följd av etableringen.
4. Mellan mätningarna 2001, 2002 och 2004 visar resultaten att andelen personer med spelproblem ökat i Malmö men inte i Sundsvall. Vid mätningen 2001 låg andelen personer med spelproblem i Malmö på 1,4 procent och vid mätningen 2004 hade den ökat till 3,7 procent.
5. Andelen som uppger att någon närstående har spelproblem har också ökat främst i Malmö.
6. Bland kasinospelare finns en större andel personer med spelproblem jämfört med andra spelare och dessa skillnader är större i Malmö än i Sundsvall. En större andel av det totala antalet rapporterade spelinsatser i kronor tillfaller kasinot i Malmö jämfört med kasinot i Sundsvall. Grupperna storspelare och problemspelare står för mycket stora andelar av de totala kasinoinsatserna. I Malmö står de personer som har spelproblem enligt de självrapporterade uppgifterna för mellan 60 och 85 procent av samtliga kasinoinsatser och i Sundsvall för runt 40 procent.
7. Det är svårt att empiriskt isolera kasinoetableringens betydelse för den negativa utvecklingen i Malmö. Andra möjliga förklaringar är sociala och ekonomiska förändringar på samhällsnivå samt en ökad uppmärksamhet kring frågor om spelproblem. Den tolkning som görs i rapporten är att de negativa förändringar som uppmäts för Malmö inte helt och hållet kan tillägnas kasinoetableringen men att den med all sannolikhet utgjort ett betydande bidrag.

B. Huvudresultat från rapporten om spelproblems stabilitet och orsaker.

1. Resultatet visar att av de personer som uppfyllde kriterierna för att kategoriseras som spelproblematiker år 2001 var det i genomsnitt ca 70 procent som föll bort till mätningarna år 2002 och år 2004. Under samma period tillkom dock fler personer än som föll bort vilket innebar att det sammantaget fanns fler spelproblematiker år 2004 än år 2001, men att få personer har kategoriserats som spelberoende vid alla tre mättillfällena. Vid en närmare granskning av ett av måtten framkom inget som tyder på att denna ”instabilitet” endast gäller personer med mindre allvarliga problem. I vilken mån detta nu kan förklaras av bristande mätmetoder, att spelproblem ofta är tillfälliga eller både och är svårt att säga något säkert om men det är helt klart att resultaten talar för en kritisk hållning till föreställningar om att individuell spelproblematik är att likna vid en obotlig sjukdom eller att de mått som används är perfekta.
2. När det gäller vilka faktorer som ökar sannolikheten för att hamna i spelproblem efter tre år tyder resultaten på att yngre personer (18 till 24 år) och män har en högre risk för spelproblem men att detta framförallt beror på att de spelar mer, att låg utbildning och låg inkomst är relaterat till en högre risk för spelproblem oavsett andra faktorer samt att ägna sig åt vissa spelformer är relaterat till en klart högre risk.
3. Styrkan med den här analysen är att vi kan isolera den inverkan som spelform och tidigare spelberoende har på nuvarande spelberoende, dels genom att konstanthålla för andra faktorer inverkan och dels genom att specificera tidsordningen i sambanden. Resultaten visar till exempel att spel i bingohall och på spelautomater ökar risken för spelproblem tre år senare och detta oavsett socioekonomisk situation, ålder, etnicitet, sysselsättning och oberoende av om personen redan hade spelproblem eller inte.

C. Huvudresultat från rapporten med en översikt av forskningslitteratur om spel och kriminalitet.

1. De flesta studier är genomförda i USA följt av Storbritannien, Canada, Australien och Tyskland. Den vanligaste typen av studie är den som behandlar kasinoetableringens påverkan på brottsnivån i ett givet område, följt av studier om spelautomater och kriminalitet samt samvariation mellan flera problembeteenden som spel, kriminalitet och missbruk.
2. Resultaten från studierna om kasino och kriminalitet varierar en del. Detta har förmodligen att göra med skillnader i forskningsmetod och att studierna gäller kasinoetablering i samhällen som skiljer sig åt när det gäller strukturella faktorer. Det är inte omöjligt att en strukturell faktor som till exempel arbetslöshet påverkar förhållandet mellan kasinospel/etablering och kriminalitet. Det generella mönstret är att de flesta studier visar att kasinoetableringen har lett till en ökad brottsnivå i området för etableringen och intilliggande områden oavsett hur man räknar, men att förklaringen till uppgången varierar.
3. Resultaten visar även att det finns många studier som behandlar spel och kriminalitet på individnivå. En stor del av dessa behandlar spelautomater och kriminalitet. Studieobjektet är oftast tonåringar. I samband med dessa studier undersöks i många fall även videospelandes effekt på kriminalitet; alltså automatspel där man inte spelar om pengar. De flesta av dessa studier beskriver att automatspelen kan leda till spelberoende som i sin tur kan leda till kriminalitet i form av stölder. Andra studier på individnivå försöker förklara spel utifrån en ansats där spel är en av flera variabler som uppstår ur samma källa, nämligen låg självkontroll, vilket är en förklaringsmodell som härstammar från Hirschi och Gottfredssons ”general theory of crime”. En del studier har också prövat samvariationen mellan alkohol, andra droger och spels koppling till kriminalitet. I alla studier finner man en sådan samvariation, men den är ofta starkare

mellan droger och alkohol och kriminalitet än med spel och kriminalitet och droger. Resultaten från studier av fängelsepopulationer visar att dessa har en högre prevalens av spelande än den allmänna befolkningen och att många av de spelberoende har begått brott som en direkt konsekvens av sina spelproblem.

4. Det är angeläget att forskning om spel och kriminalitet genomförs i ett nordiskt eller svenskt sammanhang, särskilt när man skulle kunna förvänta sig att spelandet i Sverige ökar. Ett sätt att få ökad kunskap om spel och kriminalitet i Sverige kan vara en svensk studie av fångars spelande och problem. En sådan studie borde till exempel kunna ge värdefull information om hur många som spelar, vad de spelar och hur många som har problem samt vilken roll spelandet har för dessa människors livssituation.

Se forskningsrapporterna här:

<http://www.sorad.su.se/doc/uploads/publications/SoRADrapportR34.pdf>

<http://www.sorad.su.se/doc/uploads/publications/SoRADrapportR32.pdf>

<http://www.sorad.su.se/doc/uploads/publications/SoradrapportR33.pdf>